

במחצת

זהו הכרך המסיים סדרה זו של כתיבי מפקדו של הארגון הצבאי הלאומי, חברי הפנסת מנחם בגין. סיבת עמידתו של בגין בראש האופור זיכיה מאז קמה מדינת החלוקה ועד עצם היום הזה, והעובדה שסיעתו לא שותפה כלל בטובות ההנאה הכרוכות בישיבה בממשלת קואליציה ישראלית — אלו ניתנות להילמד יפה גם מן החומר העשיר המובא כאן.

הכרך מחולק לשלושה שערים, בסדר כרוני (נולוגי: א) ספטמבר-נובמבר 1947 (מכינוס מושב האו"ם הרגיל — ועד לאחר קבלת ההחלטה על חלוקת הארץ); ב) נובמבר 1947 — מרס 1948 (מתחילת ההתקפה הערבית ועד לחתימת ההסכם המיבצעי בין אצ"ל וה"הגנה"); ג) מאז חתימת ההסכם כנ"ל ועד הקמת המדינה.

אנוסים על-פי הדיבור חותמים ראשי אצ"ל על ההסכם המיבצעי עם ה"הגנה". עצם ההכרח להתפשר עם יריביהם החותרים לקראת החלוקה עומד בסתירה עמוקה להדלום על "שתי גדות הירדן". המלחמה על ההגמוניה מבית, שלבשה לעתים אופי של רדיפות אכזריות עד כדי הסגרת "פורשים" לידי הבריטים, משתווה לה מימד של אקטור אליות ודחיפות עם אישור החלטת החלוקה באו"ם. ההסכם המיבצעי עם אצ"ל מקנה ליריביו ריבונות לא-עוררים במישור הפוליטי. הם אינם מסתפקים בזה ומעשייה האלמית נגד ה"ארגון" נמשכים בצורת חטיפות ועינויים, המסתיימים, למשל, במותו של ידידיה סגל איש חיפה. החלטתה של הסוכנות, בראשותו של מר בן-גוריון, לשרש את ה"פורשים" ולא להותיר להם מעמד כלשהו, היא החלטה נחושה שלא תשוב מפני כל. וכך מתקבלת התמונה שאין לה מקבילות הרבה בתולדות האומות: בעוד אנשי אצ"ל עולים על גרדומים ודמם ניגר בחובות, יריביהם מבית מבצרים את מעמדם השלטוני שלהם.

המאבק על השלטון הפנימי מתנהל כולו באופן חדצדדי, ואצ"ל, לפי תיאורו של מ. בגין, אינו נוטל בו שום חלק. כל משאלתו של ה"ארגון" בימים גורליים אלה

לגאון המחשבה הסוציאליסטית, שהוא משכמו ומעלה מכל ההוגים בקובץ זה?

אמנם מבהירים לנו העורכים שקובץ זה אינו כולל את המחשבה הקומוניסטית, אך אם בחרו בלגין מדוע לא בחרו בפולמוס עם הסוציאליסטים — ספריו "שני צעדים אחורה" — צעד אחד קדימה" ו"ק. קאוטסקי והרנגאדים הסוציאלי" דמוקרטיים". טוב, מסתבר לך, מצטמצמת האנתולוגיה בארצות מרכז אירופה ודרומה.

חסרים גם הרבה מקורות חשובים מאנגליה ומארה"ב. האם תום פיין, למשל, אינו הוגה חשוב מתומאס ספנס המצוטט? רוברט הארטוול וגיימס ווטסון, הצ'ארטיסטים, חסריים, וכלום מוריס הילקוויט וסידיני הילמן אין להם מקום באוצר המחשבה הסוציאליסטית? ומה בדבר יוג'ין דבס?

ואפילו באירופה התיכונה — היכן אוגוסט בבל, פורבאך, ק. ליבקנט — שוודאי חשובים הם יותר מאדוארד דויד המצוטט. ורודברטוס, שהשפיע מאד על מארקס, מדוע נעדר מוקמו? וברוסיה כלום אין בלינסקי חשוב יותר מוויקטור צ'רנוב? והיכן נטמן צ'רנישסקי?

ואם ביקשו העורכים (מבוא, ע' 7) "לחשוף פה את מרבית הרבדים הרעיוניים החשובים... למן ניצניה, האוטופיסטיים" ועד לענפיה החדשים", מי מיצג באנתולוגיה זו את הענפים החדשים? — אף לא אחד!

בין 1914 ו-1939 התחדש הרבה במשנת הסוציאליזם ובעולמו, אבל מחשבתה של תקופה כה קריטית בין שתי המלחמות, שפה השפיעה על הסוציאליזם, אין זכר לה באנתולוגיה זו.

כדאי אולי לערוך אנתולוגיה נוספת בתחום זה עצמו — מאז 1939 — ואולי אפילו מ-1914! יש לתקן את הגישה מיסודה, יש לבחור בשיטת ההשוואה לפי מודד אחד: ההיסטוריה, למשל, או מגמה מחשבתית מסוימת. גישה שרירותית לאיסוף חומר נמצאת פוגעת במטרה שהציבה לה האנתולוגיה.

מלמדות על הלך־הרוח שהביא לתוצאות אלו ומיטיב להסביר את יחסי־הכוחות במדינה כיום.

מ. ג.

איגרות ב. לצנסון

ברל צנסלסון הוא בלי ספק ההיסטוריון האינטלקטואלי של מה־שקוראים „תנועת” הפועלים הארצישראלית”. אם ברסלבסקי, רוזנשטיין, יבנאלי ועוד הנם היסטוריוגרפים אשר ניתחו את התנועה מבחינה סובייקטיבית ובהתרו להם את המסמכים היפים לסברור־תיהם ההיסטוריות שלהם, הגה צנסלסון שפך, כמדומה, אור לראשונה על הסוציולוגיה של הפועל הארצישראלי.

ב. צנסלסון היה אמנם כמין „רבי” חסידי של אותה תנועה, אך כיון שניגש לניתוח היסטורי התעלה מעל דוקטרינות, דוגמות

עודנה ההגשמה הצבאית, הזכות למות מות־קדושים־וגיבורים; המלחמה בבריטים בכל תנאי, אף אם סופה אבדן שמונים אחוז מן הטריטוריה הלאומית ושלטון „משתפיי־הפער” לה” מאתמול על הנותר.

נוכח עירון אידיאליסטי זה, שאכן יש בו כדי לעורר פליאה והשתוממות, מגלים יריבי ה„ארגון” פיקחון ריאליסטי מובהק, חמרות נוקשה וראציונלית. ובעוד ה„ארגון” מנגן את מיטב ה„מנגינות” במשתת־החירות, עומד כילד טוב בעמדות־מגן, פורץ ליפו ועושה כמיטב יכלתו לחלצה מידי צר ואויב — חוטפים ה„מוסדות המוסמכים” לעצמם את כל ה„עוגות”, של ההווה ושל העתיד.

התעודות הניתנות בכרך זה של „במחותרת”

* מנחם בגין: במחותרת, כתבים, כרך ד'; הוצאת „הדר”, 192; 333 עמ'.

משרד ראשי:

תל־אביב, רח' הריסני 1, טל. 67561/8

סניפים: ירושלים. חיפה. באר־שבע. אילת